DĖL KO MOTERYS LAIKO KŪDIKIUS ANT KAIRĖS, O NE ANT DEŠINĖS RANKOS

J. GOBIS

Pastebėta, kad 80% moterų laiko kūdikius ant kairės, o ne ant dešinės tad ir kilo klausimas, dėl ko taip yra. Daug motinų į šį klausimą atsakė aiškindamos, kad taip patogiau, nes laikant kūdikį ant kairės, galima dešine ranka šį tą dirbti pav., paimti indą, pamaišyti puodą.

Aiškinimas atrodė logiškas; tik vėl kyla klausimas, kad moterys nešdamos prisipirktų produktų ryšulį, jį kilnoja nuo vienos rankos ant kitos, taigi abi rankas įdarbina tuo pat laiku, o kai eina reikalas dėl kūdikių, — angažuojama daugiau kairioji ranka. Be to, kaip vyrų taip ir moterų tarpe esama dešinrankių ir kairiarankių, reikėtų manyti, jog kairiarankė moteris kūdikį nešios ant dešinės rankos, o dešinrankė — ant kairės, kad stipresnioji ranka būtų laisva kitiems veiksmams, ir vis dėlto šita prielaida pasirodė klaidinga: 78% kairiarankių moterų nešioja kūdikį ant kairės rankos. Paklaustos, kodėl taip daro, kairiarankės duodavo įvairius atsakymus. Vienos sakė, kad nežinančios kodėl, kitos, — kad taip patogiau, nes verkiantis kūdikis greičiau nurimsta, ir pagaliau atsirado ir tokių, kurios teigė, kad kairėje pusėje yra širdis, o iš jos plakimo eina motinos meilė vaikeliui, ir ji nuramina verkiantį kūdikį. Ši grupė buvo artimiausia mįslės išsprendimo, nors aiškinimas ir nebuvo visai ryškus. Ši grupė rodo, kad moteriai labai svarbu, kad jos kūdikis yra buvęs po jos širdimi, ir dėl to jis jai toks mielas. Augintinis neatstoja moteriai tikro, po jos širdimi buvusio vaiko, meilė augintiniui panaši į invalido meilę protezei. Kojos ir rankos protezė pasidaro miela, kaip "savoji", bet tokia meilė būna nervinga, ligustai pavydulinga.

Lenkų mokslininkas Ludwig Lamorski sako, kad tuo reikalu buvo padaryta visa eilė bandymų vaikų ligoninėje. Palatoje, kur gulėjo 9 kūdikiai, buvo įrengtas megafonas. Paprastai vienam kūdikiui pravirkus, kiti paseka jo pavyzdžiu. Bendro verksmo metu per megafoną buvo paleistas širdies plakimas. Per dukart trumpesnį laiką, negu paprastai, kūdikiai nurimdavo, o tai rodo, kad motinos širdies pulsas daro raminamos įtakos kūdikiams, tad atsirado klausimas, ar, kartais, ne širdies pulsas, o ritmas veikia raminamai, todėl buvo toliau tiriama. Trijuose miegamuose kambariuose patalpinta po 9 kūdikius ir per megafoną pirmam kambariui buvo teikiamos lopšinės melodijos; antrame — metronomo tiksėjimas. Pasirodė, kad kambaryje, kuriame buvo girdimas širdies plakimas, kūdikiai dukart greičiau užmiega. Šito eksperimento stebėtojus nustebino faktas, kad metronomas, panašiai kaip laikrodis ritmingai tiksi kaip širdis, tad kodėl neveikia taip, kaip širdies plakimas? Pagalvojus pastebėta, kad metronomo ir širdies mušimas nėra vienodi. Metronomas muša vienodai — tak, tak, o širdis sinkopoja, atseit, iš karto duoda du pabeldimus — tik — tak, kurių pirmasis "tik" yra trumpesnis, greitesnis už antrąjį "tak", tad paaiškėjo, kad ne motinos meilė, o motinos širdies plakimas ramina ir migdo kūdikį. Kai motina ar kas kitas verkiantį kūdikį paima ant kairės rankos ir priglaudžia prie krūtinės, jis įsiklauso į globėjo širdies pulsavimą, ir tatai jį nuramina.

Tatai suprantama, turint galvoje, jog nuo pat savo gyvenimo pradžios gimdoje kūdikis artimai susigyvena su motinos širdies plakimu. Kai kūdikis užgimsta tuoj surinka. Tai buvo aiškinama, temperatūros pasikeitimu, spaudimo, drėgmės sumažėjimu, o pasirodė, kad ne kas kitas kaip motinos širdies plakimo netekimas. Kūdikis pritrenktas, nes jį apėmė tyla, ir nurimsta, kai jis pridedamas prie kaires krūtinės pusės.

Turint galvoje šį faktą, darosi suprantama daug reiškinių. Visų pirma jau nebepaslaptis, kodėl motinos daugiausiai kūdikį laiko ant kairės rankos, atseit arčiau prie širdies, kurios plakimas ramina kūdikį. Motinos ir nežinodamos tatai jautė ir išmoko laikyti kūdikį ant kairės rankos. Iš 466 Madonos su Kūdikiu paveikslų, nupieštų įvairiose epochose, 80% rodo kūdikį ant kairės Madonos rankos. Širdies plakimas, dar kūdikiui esant motinos gimdoje ir kūdikio supimas pareikalavo lopšinių atsiradimo. Motinos pastebėjo, kad kūdikis supamas arba ritmingai judinamas, nustoja verkęs ir užmiega.

Ludwig Zamarski tuo pat taktu aiškina ir suaugusių žmonių šokius. Kai žmogus yra sujaudintas, jieško nusiraminimo šokyje. Ritmingi judesiai sukelia tokią nuotaiką, kokią žmogus turėjo savo motinos gimdoje. Įdomu, kad juo šokiai primityvesni, juo labiau tų šokių ritmas primena širdies plakimą. Ne visi psichologai su tuo sutinka: mūsų a. † a. Kaz. Klaud. Cirtautas į šokį žiūrėjo kaip į subtilią lyties akto instaciją ir iš to kylantį subtilų džiaugsmą.

Prel. F. Juras — ALKA muziejuje, Putname, kuriam jis sėkmingai vadovauja ir renka lituanistinę medžiagą. Šioje kultūrinėje įstaigoje yra sutelkta daug vertingų eksponatų: tautodailės, meno, dokumentų, rankraščių ir gausi biblioteka. Prel. F. Juro rūpesčiu daug lituanistinės medžiagos buvo išgelbėta nuo sunaikinimo. Daug tos medžiagos ir žūna dėl nesupratimo ar neapsižiūrėjimo, vertingi spausdiniai perduodami, kaip senas papieris ir t. t. Turintieji nereikalingų senesnių leidinių ar eksponatų geriau perleiskite lietuviškom įstaigom, kur jie bus išsaugoti ateičiai; kaip pav. J. A. V. — ALKA muziejui, Putname; P. Lietuvių Archyvui, Čikagoje; Kanadoje — K. L. B. kultūros komisijai.

Dainuojanti Žymantų šeima, kairėje I. Balzekienė

MAGDELENA GALDIKIENĖ L. KAT. MOT. ORG. P. S. GARBĖS PIRMININKĖ

MAGDELENOS GALDIKIENĖS SUKAKTIS

EMILIJA ČEKIENĖ

Apie M. Galdikienę, kaip vieną iš pačių iškiliausių lietuvių moterų veikėjų nepriklausomoje Lietuvoje, girdėdavau nuo pat mokyklos suolo. Vėliau apie ją ir jos veiklą skaitydavau spaudoje. Bet pažinti asmeniškai likimas lėmė tiktai labai toli nuo mūsų abiejų gimtosios žemės: čia, išeivijoje, didžiausiame pasaulio mieste New Yorke, taip netikėtai, atsitiktinai bedirbant vienoje didžiulėje bankinėj įstaigoj.

Tarnybos metu man tekdavo kartais praeiti per kitus įstaigos kambarius ir smalsumo vedamai pažvelgti į kitų tarnautojų veidus, iš kurių vienas vis patraukdavo mano dėmesį. Kažinkur, kada nors matytas, galvodavau, bet vis negalėjau prisiminti. Mano smalsumas didėjo; pradėjus klausinėti, paslapties išdavimo ilgai laukti nereikėjo. Viena bendradarbė pranešė, jog tai esanti kažkokia lietuvė.

Vieną dieną eidama pro šalį pasukau arčiau stalo, kur ji sėdėjo ir pasilenkusi idėmiai sklaidė popierius, pasakiau lietuviškai: "labas, ponia, malonu, bent vieną lietuvę rasti tarp daugybės įvairių tautybių." Ji nustebusi pakėlė galvą ir laimingu veidu šypsojosi žodžio ilgai netardama.

Taip užsimezgė pažintis ir ji stiprėjo, nes paaiškėjo, kad ir gyvename tam pačiam New Yorko priemiestyje ir tuo pačiu traukiniu apie valandą laiko į tarnybą važinėjam. Rytais dažnai atsitiktinai net į tą patį vagoną patekdavom. Kelias būdavo trumpesnis ir kalbos lipant iš traukinio nesibaigdavo, nes ji turėjo tiek daug žinių, tiek daug patyrimo visose gyvenimo srityse, kadangi nuo pat vaikystės dienų negyveno vien sau. Kai nuomonės nesutikdavo mes nesibardavom, garsiau tono nekeldavom, tik ji sakydavo: "pagyvensi, pamatysi, sakysi—teisingai Galdikienė sakė".

Ir kai po kelerių metų mūsų tarnybiniai keliai išsiskyrė, aš pilname žmonių traukinyje važinėdama, dar ilgai jaučiau dvasinę tuštumą ir, kai iškildavo kuriuo nors klausimu abejonė, manydavau, o kažin kaip ji pasakytų? Mat M. Galdikienė neeilinė asmenybė, kurios ilgas ir prasmingai nueitas gyvenimo kelias visas nužymėtas dideliais lietuvių tautai darbais.

Magdelena Draugelytė - Galdikienė gimusi 1891 m., Bardauskų kaime Vilkaviškio apskr. 1910 m. baigė Marijampolės gimnaziją, 1915 m. pedagoginius mokslus Petrapilyje, kur ji nuo pat jaunų dienų aktyviai įsijungė į lietuvišką veiklą. Dalyvavo choruose, organizavo mergaičių lavinimosi būrelius, vaidindavo ir režisuodavo. Savo visuomeninę veiklą ji pradėjo jau nuo 1905 metų ir be pertraukos tęsia iki šių dienų.

Būdama giliai religinga M. Galdikienė savo visą visuomeninę veiklą skyrė lietuvių katalikiškų idėjų įgyvendinimui, visa savo esybe atsidavusi katalikiškų organizacijų steigimui ir jų stiprinimui. Tačiau nei kiek nemažiau vertindama ir kitokių lietuvių organizacijų atliktus darbus Lietuvos naudai. Dėl nuomonių skirtumo susirinkimuose nebandydavo kitiems primesti savos, bet stengdavosi skirtumus derinti.

M. Galdikienės visuomeninės veiklos neįmanoma apibūdinti šiame trumpame rašinyje, reikėtų visos studijos, nes jos vardas pirmaujančių katalikų veikėjų priekyje eina pradedant nuo jaunų ateitininkų, krikščionių demokratų ir lietuvių katalikių moterų įvairiais vardais pavadintų draugijų. Visur ją matome, kaip organizatorę, steigėją, pirmininkę, globėją. O iš profesijos būdama mokytoja — pedagoge tą darbą visados puikiai sugebėjo atlikti. Jos vardą randame jau Petrapilio slaptuose lietuvių susirinkimuose, vėliau nepriklausomos Lietuvos atkūrimo aktyvią dalyvę, ugningą kalbėtoją, kupiną naujų planų ir ryžtingą jų vykdytoją, didžią spaudos talkininkę.

Čia paminėtina ir tai, kad ji savo visuomeninės veiklos kelyje, Petrapilyje, viename ateitininkų susirinkime 1912 m. susipažino su Adomu Galdiku, tuo metu studijavusiu dailę, su kuriuo vėliau 1917 m. ir sujungė savo gyvenimą. 1918 m. abu grįžo iš Rusijos į Lietuvą ir čia visomis jėgomis įsijungė į plačios apimties organizacinį darbą. Buvo išrinkta katalikių moterų draugijos centro valdybos pirmininke ir tose pareigose išbuvo 20 metų. Norint plačiau paminėti M. Galdikienės toje organizacijoje nuopelnus tektų susipažinti su tos draugijos visa istorija, kuri aprašyta leidinyje "Mūsų Keliai", suredaguota Paryžiuje 1951 m., "Tiesos ir Meilės Tarnyboj" išleista 1934 m. Kaune, "Lithuanian Catholic Women" išleista 1968 m. New Yorke. Per visą lietuvių katalikių moterų veiklos istoriją eina M. Galdikienės vardas.

1920 m. ji buvo išrinkta į Lietuvos steigiamąjį seimą krikščionių demokratų atstove. 1925 m. seimo sekretorė ir 1926 II vicepirmininkė, seimo įvairių komisijų narė. Ji reiškėsi politikoje, švietime, globos ir ypač moterų bei mergaičių organizacijose. M. Galdikienė, nors pati gyveno Lietuvos laikinoj sostinėj Kaune, kur buvo mergaičių mokytojų seminarijos ir vėliau mergaičių gimnazijos direktorė, bet jai visada buvo taip pat labai arti širdies kaimietė lietuvė moteris ir jos švietimas, bei vispusiškas lavinimas, jos gyvenimo buities gerinimas, dvasinis, kultūrinis kėlimas. Todėl ji neužsikrėtė miesčioniškumo liga, bet kaimą mylėjo, lankė ir moteris organizavo.

Nepalūžo ji ir nuo bolševikų teroro pasitraukusi iš tėvynės į svetimus kraštus 1944 m., kur ji su vyru Vokietijoje, vėliau Paryžiuje 1951 m. įkūrė Pa-